

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Соціальна складова сталого розвитку безпосередньо пов'язана з людським потенціалом, який наприкінці ХХ ст. визнано основною метою та головним чинником суспільного розвитку. У межах проекту Закону України про Концепцію переходу України до сталого розвитку останній визначається як система взаємоузгоджених управлінських, економічних, соціальних, природоохоронних заходів, спрямованих на формування системи суспільних відносин на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, безпечного навколишнього середовища, національних джерел духовності та передбачає активну участь всіх громадян та верств населення у його досягненні.

Одним із чинників забезпечення сталого розвитку на сьогодні є досягнення гендерної рівності, що має сенс з економічної, соціальної та політичної точок зору. За українським законодавством, гендерна рівність визначається як рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Тож, під рівними правами жінок і чоловіків розуміється відсутність обмежень чи привілеїв за ознакою статі; а під рівними можливостями жінок і чоловіків – рівні умови для реалізації рівних прав жінок і чоловіків.

За даними соціальних спостережень, жінки складають більше 50 % населення України. Так, у 2014 р. чисельність жінок в Україні була майже на 8% більше, ніж чоловіків (відповідно, 24,6 млн. осіб (53,9 %) та 21 млн. осіб (46,1 %)). Така ситуація обумовлює необхідність представництва жінок на рівні прийняття політичних і економічних рішень, адекватного цьому співвідношенню.

Всесвітнім економічним форумом в 2014 році опубліковано рейтинг The Global Gender Gap Report 2014, який оцінює гендерну рівність в 142 країнах з огляду на залученість жінок в економіці, політиці, освіті та охороні здоров'я на основі аналізу багатьох показників, зокрема, таких як рівень заробітної плати чоловіків та жінок, співвідношення чоловіків та жінок на керівних посадах та в підприємстві, рівень грамотності, середня тривалість життя, представництво жінок та чоловіків у державній політиці тощо. Так, у 2014 році Україна посіла 56 місце за індексом гендерної рівності серед 142 країн світу, і значно покращила свій результат порівняно з минулими роками (останні шість років наша держава посідала 61-64 місця серед 132 країн світу),

За рейтингом гендерної рівності щодо економічних можливостей для жінок, Україна посіла 64-е місце. Середня заробітна плата жінок в Україні, за підсумками 2014 р., на 19 % менша, ніж у чоловіків. Але, соціологи стверджують, що гендерна рівність в Україні існує тільки «на папері». Пенсія українських жінок, за прогнозом, через 20 – 30 років становитиме в середньому 40 – 50 % пенсії чоловіків. Маючи в цілому нижчий рівень особистих доходів, жінки закономірно стикаються з вищими ризиками бідності, потрапляючи до складу вразливих категорій населення. Проблема гендерної нерівності за доходами вважається однією з ключових, оскільки обмежує можливості реалізації всіх життєвих потреб, є прямою загрозою розвитку людського потенціалу, а значить, сталому розвитку суспільства в цілому. Оцінивши ринок праці встановлено, що жінки мають спеціальні можливості, оскільки структура зайнятості населення змінюється в бік розширення праці у сфері послуг, в якій доля працюючих жінок майже 70%. За даними Національного агентства України з питань державної служби станом на 01.01.2014 р. серед державних службовців жінки складають 72,8 %, чоловіки – 27,2%; керівні посади обіймають 51,5% жінок та 48,5 % чоловіків. Разом із тим простежується різке зменшення кількості жінок із зростанням категорії посади: з 65,2 % на посадах шостої категорії до 9 % – першої; переважна більшість жінок (81,5 %) працюють на посадах спеціалістів. Так, за рейтингу гендерної рівності за показниками здоров'я й виживання Україна знаходилася на 56-му місці. Негативний вплив навколишнього середовища на жінок, у тому числі на їхню репродуктивну функцію, є серйозною загрозою для сталого розвитку українського суспільства. Втім в Україні тривалість життя жінок на 11-12 років перевищує відповідний показник у чоловіків. (удвічі більше, ніж у розвинутих країнах).

Отже, статистичні дані свідчать про зростання ролі жінок у суспільстві, їхнього внеску в економічний потенціал країни. Збільшення чисельності економічно активного населення за рахунок розширення участі жінок у всіх сферах суспільства, використання потенціалу обох статей, сприяє економічному зростанню та сталому розвитку суспільства.